

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 36.

Volosko-Opatija u četvrtak 4. rujna 1902.

God. III.

Manovri na Jadranskom moru.

Ovi dni drži naša c. kr. vojna mornarica svoje manovri na našem more. Slični manovri su se držali i druga leta, ali malo kada su u očima sveta imali toliku i takovu važnost, kako upravo sada. Ovim manovrima prisustvoval je i sâm naš presvetli Cesar, a to je ono ča takodjer govori o znamenitosti teh manovri.

Čovek, ki površno sudi, mogal bi nam odgovorit, da naš Cesar prisustvuje redovito i soldatskim manovrima na kraje i to skoro svako leto, pak od tega da se ne bi moglo zaključiti, da bi prej al kasneje mogli nastupit dogodjaji od veće važnosti, pak tako da bi moglo bit i s ovimi manovrima, ki nisu niš drugo nego puke soldatske vježbe.

Mi smo veli prijatelji mira, pak bimo jako radi, da je to tako, ale stanovite priliki, govore nam, da bi va jednem ne jako dalekem vremene moglo nadod do vele i grde potkanji. Držanje Italije potiče nas na tu misal i to ne prez razloga.

Italija je bila od vavek najveća neprijateljica našega Cesarstva. Dosta je svakemu, da zaviri va historiju pa će se uvjerit, koliko je naše cesarstvo pretrpelo škodi i zla od talijanskih banditi. Italija je već do sada Austrije ugrabila sve najljepše zemlji: Lombardiju i Veneciju. I kako da joj ni dosta ona nesrećna zemlja ne miruje ni sada. Ona bi otešla našem cesarstvu pograbiti: Tirol, Goricu, Trst, Dalmaciju i Istru. Dapače va najnovije vreme ona se je pomamila i to za Albanijom, ku misli dobit pomoć tasta od talijanskega kralja: Crnogorca Nikicie.

Italija misli: Kad dobijem Trst, Istru, Dalmaciju i Albaniju Jadransko će more bit moje, ja ću po njem sama gospodariti. Da to postigne Italija ne miruje, ona neprestano gleda, kako bi povećala svoju flotu — ona čini i velike manovri na našem moru, a nema sumnje, da joj izdajice naši Talijani pomažu puli tega i to ne malo. Bog zna koliko je špijuni poseto po naših krajevih ki gredu okolo ertajući plani, po keh bi jedan put imela na nas navalit Italija — ta prava i jedina majka najcrnijeh anarhisti i briganti.

Nego ni oni va Beče nisu posve slepi. Istina, da više puta zaspu i pripravljaju tlo za obećanu zemlju — Italiju. Ale, kako smo već rekli, posve još nisu oslepele — oni reć bi da pogadjaju, ča Talijani misle i kuju, za to se je i naša flota od nekoliko let semo pojačala za više brodi i otduda i ona žurba naše vlade, da se nabave kanuni. Od tuda nove fortice i pojačanje same vojske, a otduda sigurno i ovolika važnost, koja se daje ovoletnjim manovrima, za keh se interesuju svi politički naši krugovi.

To je sve lepo i dobro — ale mi mislimo, da ni to nam ne bi u slučajju pogibelji, jako puno pomoglo. Pitajte vi kega Talijana, ako bi on, da je jutra za to pozvan, šal na gveru proti Italiji? On će vam reć da ne bi.

I ne bi to mi znamo. Ter i ljeta 1866 su bili skoro svi naši Talijani na strani Italije, a kako bi, tek sada, bilo? Danas su naši Talijani i talijančiji tako opojeni talijanskim duhom, da oni i ne smatraju našega Cesara svojim vladarom.

Njim je Italija Bog. U familiji, u društvu, u školi i u crkvi vlada sve sami talijanski duh. A ki je unesal taj duh u naše zemlje? Ki drugi ako ne austrijska vlada. I ne samo da ga je unesla, već ga i podržava, a sve to iz mržnje protiv nas drugih Slavenu i Primorju.

Mi pak bimo austrijskoj vladi preporučili da se već jedanput opameti da vidi, kuda je zabrazdila i da tjerajuć lisicu ne iztjera vuka. Na to neka ona pazi i neka gleda, da zemlje naše ne učvršćuje samo forticama, keh more lahko Krupov kanun u zrak hitit, već neka ih učvršćuje vjerom slavenškoga pučanstva, onega pučanstva, ko je već do sada za svojega Cesara i austrijsko cesarstvo provelo na potoke krvi, dokle su Talijani kako pravi izdajice leteli preko Kufina i družili se s Garibaldom i Vitorijom Emanuelom.

Dopisi.

Iz Lovrana. Lovranci učinite konac protunarodnoj igri vašeg Kukuma.

Kako pak postupa Kranjski Talijan sa hrvatskom školom u Lovranu, kojoj je na žalost ravnatelj. Posvema maćuhinski. Siromašna djeca u talijanskoj školi dobivaju godimice badava školskih knjiga, sa hrvatsku školu takvih knjiga nema. Što je dakle na stvari. Ili takvih knjiga kotarsko mjestno školsko vijeće ne daje za hrvatsku školu ili ako ih daje, on neće da ih razdieli med siromašnu djecu hrvatske škole. Pred par mjeseca bi poslano od nekog baruna, — tako ga barem zovu u Lovranu — 80 šesira (klobuka) na školsko ravnateljstvo sa molbom, da se šesiri razdielu siromašnoj djeci obojih škola. Hrvatska djeca nisu dobila ni vragu pare. Njihove glave su bile premalene za one klobuke zar ne šjor Kranjolin? Kamo su ti klobuki? Odgovorite nam na to, vi koji skrbite jednako za hrvatsku i talijansku školu.

— Doći će vrag po svoje, prije ili kasnije!

Vi šjor de Sezana, koji ste pravedan i se oćimaki brinete i za hrvatsku školu u Lovranu, zašto ne učinite hrv. pečat za hrvatsku školu? Ako bi se Vama u vašoj sinagogi nametnulo hrvatski pečat biste od jada iz kože skoćio, za to „ne čini drugomu ono, što ne biš rado, da se tebi čini“. Vaš pečat „dirigenca di Laurana“ nek izčezne iz hrvatskih svjedočba.

Naš presvetli cesar je rekao, da imadu svi narodi, koji su njemu podložni jednake pravice, a vi reć bi, da ne znate za taj zakon. — Vi poznate samo onog zakonodavca iz gladne Italije, za koju se pripravljaju naši mili krajevi. Najeto ste se lovanskog kruna, znamo da ste ga presit, idite u gladnu Italiju, pak ćete se brzo ogladniti.

Ali naš Kranjski Talijan nije znamenit samo na školskom polju, već kako ne se kaže „na svoj crti“.

Radi se o beših: N. i N. prodali posjed trećemu X, dakako da je i Kogoma morao i ovdje svoj fini nos postaviti. — On se ponudi za šenšala. Kupac i prodavaoci pogodili se tako, da je kupac odmah polovicu platio, a drugu polovicu obvezao se platiti na obroke iliti na rate. Kad bi tekuća rata za platit, išli prodavoci na Volosko k notaru, da im se rata isplati. — Notar ne htjede isplatiti celu ratu, već pročita pismo koje mu poslao naš dirigente, u kojem stoji, da njemu dirjentu mora pridržat 10 for. (20 krun) za poplatak jedne ključanice, koje se pokvarila iliti razbila na vratima male kolibice (kućice), koje se nahodi u onom prodanom posjedu. — Moram ovdje opaziti, da je naš Kogoma bio svaki put osobno kod notara kod izplate svake rate, samo taj put nije mogao sa prodavocima k notaru, jer se morao boriti isti dan na občinskoj sednici za blaženu Italiju. Ućinili su najme istog dana lovranski senatori na predlog našeg Kogome neku kalabrezku učiteljicu rodom negdje iz blažene zemlje, „citadinom onorariom di Laurana“. — Evo opet dokaz oćimake ljubavi Lovranci pamet u glavu, mislite li vi svojom glavom ili pak Kukumovom?

Danas sutra ćete hranit vašim žuljevima i ovu učiteljicu.

Idimo preko tog intermezza opet na Volosko k notaru glede one ključanice. Notar ne htjede isplatiti celu ratu, već zadržao 10 for. za gori spomenutu ključanicu. Naši išli kući, te slučaj htjeo, da su se putem namerili na Kukumu. Dakako krv zavrela u našeg seljaka i okrasio senšala riećima, koje je zaslužilo i glad i senšivac i što ti ja znamem. Sensal bi bio radje platio onih 10 for. i još toliko, da ga ne bi bio čuo onaj hrvatski g. kapetan, koji stanuje u njegovoj susjednici. Evo tako znade naš Kukuma jahat i galit našeg kmeta. Ljudi božji otvorite oči i progledajte! Za ključanicu koja je nova stajala 70 novć. zahtjeva naš Kogoma ništa manje nego 10 šjorini. Sramota, sui tajfal!

Iz Rovinjškoga sela. Pozinno molim g. uredniče, da izvolute tiskati u Vaš cijenjeni „Narodni list“ ovo nekoliko besed.

Ovi dni smo ustrojili ovdje novo konjumno društvo. To nije dakako pravo talijanskim butigarom, pak su skoćili proti njemu. Oni vide, da neće već moći tako lahko galiti kožu iz tela našem kmetu. Neće nas moći loviti za gut, kako do sada. U našem će novom društvu moći dobiti kmet sve ča mu je od potrebe.

Dobiti će sumpor, galica i drugo i ne će trebati da se za to slaži kod Talijana, kega pak potle ne može nikada isplatiti. Samo bi bilo lepo i dobro da se još više naših ljudi upiše u to prekorisno društvo. Što nas bude više, bit ćemo jači i laglje ćemo se obraniti proti našem staromu neprijatelju, ki nam već stotine i stotine lit pije našu siromašnu krv.

Ljudi ne slušajte one antikriste, ki vam govore proti našem novom društvu i proti našoj čitalnici. — Oni bi radje videli mesto našega lepega kolora modrega, on njih seleni, kako je to rekao jednemu našem mladicu na Tetovu on njih ekstra butiger.

Još vam javlam g. urednik, da je bil kođ nas u nedilju dne 13. pr. mj. poznati Serpente iz Kanfanara. Govore, da bi rado postat podešat, pak da je doša kupovat reprezentante. Ala ma su mn se neki maćići klanjali. Ali to ni nikakovo čudo zađ Talijani hode sa Serpenti po svetu, da delaju s njim kumediju. Nego sam je već više puta čuja, da Talijani Serpente jedu kako puli nas ribu.

Dakle ne bi bilo čudo, da bi bili i njega pojeli. Još vam javlam, da ne znam ča misli storit a cimira? Ne znam dali će ga stavit na inkant? Slabi zajiki govore da ga misle zapret s deskam kako kozaru Bog im prosti.

Puli nas je još čuda zla kemu smo sami krivi, nego se ufamo, da će bit brzo bolje. Naša mladost, da ju Bog živi je drugačija. Ona je razumna. Ona zna da smo mi Hrvati, i da nam je Talijan stari neprijatelj. Oni ne veruju Krstiću, zađ znaju da je plaćen od Talijani, da tako piše, dela-i svet muti. Još jedan put, da Bog živi našu mladost.

Domaće vesti.

Talijani i občinski izbori va Veprinju. Va svakem broje talijanske špućacere piše Salo od veprinačkih izbora. Vidi mu se: „Strah je vrag“. Istaraki Talijani su se prestrašili da se je puk va Veprinčanima počel budit i odnčić oslobodit se talijanskih pajeci ki tancuju kako njim Talijani gude makar to bilo na vela škodnu vele Veprinačima. Za to sada Talijani delaju „foga e fiamm“ ili po našu sve moguće, da Veprinačka občina ostane va talijanskih rnkah.

Va matuljskoj špućacere za to hitaju blato na svakoga poštenega Veprinačana kemu ne more ni najveći neprijatelj niš slabega reć. Zač to delaju? Samo za to da poštene ljude pred Veprinačkim pukom pogrdje, Nego neće njim valjat. Svi ne Veprinačine dobro znamo ča su Anžulo, ča Tonin a opet znamo kakov poštenjak je naš Frčić. Za to neka proti njemu pišu ča hoće njegovo poštene ča oćat uvik čisto. Neka radje kalabrezni pogledaju va svoje kolo: ima mej njimi i takoveh „sudac“ ki sa bili pet let va koparskem koleje.

A šjor Anžulo? No pustimo ga ča. On se lepo spravlja va Ameriku. Samo čeka, da najde fitovalu za svoju „villu“ pak će onda poč. Srećan put mu želmo!

Nego podje al ne podje Veprinači ča ako Bog da kođ dojdućeh občinskih izbora ne gledajuć ni levo ni desno izabrat samo takove sudca koji će gledat ne na svoju korist kako neki ter neki sadašnji nego na korist calega puka. I neka slobodno Veprinači dobro paze kega će postaviti va občinu za sudca, kega za župana jerbo kah budu zibrali ti ča njim i oćat.

Jedno njim samo pred oči stavljamo. Costantinu i Krstiću je korist Veprinačkoga puka trejsetideveta briga. Njim je samo za to da bude nova reprezentanca, da bude novi župan u svem i posvem poštan istarskoj talijanskoj stranke.

Pravi Veprinači ne smeju pak gledat na to ča se skoće talijanskoj stranke va Istre nego na ono ča je za Veprinačku občinu dobro i korisno.

Javna zahvala.

Duboko tronuti mnogim dokazima nurdnega sauešča izkazanog nam prigodom smrti našega ljubljenoga i nezaboravnoga sina, odnosno brata

Aleksandra Grubera

i počte nescem u stanju, da svakome pojedinoe sahalimo za to, nelobodijemo se, da ovim putem izrazimo našu najtopliju sahalu svim onima, koji nam bilo najmnogo ili pimanio, bilo polaganjem vjenaca ili pako adas-šyovanjem kod sproveda izrazile svoju sušut.

Tugujuća obitelj.

Oglas.

Za našu izdavaonicu voznih ka-
rata na gatu u Opatiji

traži se jedna
Gospodjica

Prednost imati će one koje po-
znaju hrvatski, talijanski i njemački
jezik. Poande imadu se upraviti na
društvo.

Ugarsko-Hrvatsko diplotičko
pomorsko parobrodarsko društvo.

Posujilnica u Voloskom

prodaje više komada

zemljišta

u občinama: Fobri, Pere-
nici, Kučeli, Bregi i Ru-
kavao Gornji.

Pobljše informacije mogu
se dobiti u pisarni dr. K. Ja-
nežića u Voloskom.

Ljekarna D. Accurti na Rieci,

Corsia Deak, (tik kolodvara)

preporuča svoje medicinske specialiste:

Željezovito-Kina-Vino, vrlo
ugodna okus, izvrsno sredstvo proti:
slabokrvnosti, živčanim bolestim, lošoj
probavi, te u rekonallescenciom stanju
iza svih bolesti.

Najfinije bakalarovo ulje
čisto, te sa željezom i jodijem, di-
rektan uvoz iz Bremena iz znamenito i
svjetsko tvornice: Labuss. Ovo čuvano
ulje rabi se za velikim uspjehom proti:
sušici, skrofuli, rakitici, plućnom kataru,
kašlja i kožnom osiku.

**Izvrsna Salsaparilje Mon-
duras**, izvrsno sredstvo za čišćenje krvi
osobito iza tajnih bolesti.

"Galligo", Jedino i najbolje
sredstvo, kojim se sigurno dađu odstra-
niti kurja oka.

Zdravo kapišće, Nenačkriljeno
sredstvo za sve sluččajne bolesti.

Dr. L. Roheim

posjednik sanatorijuma,

specialista za tajne bolesti, ordi-
nira svaki dan od 10—12 pr. p. za go-
spodu, a od 2—5 p. p. za gospođu
na Rieci, vicolo Germania br. 2, I. kat.
Nad Ljekarnom D. Accurti.

Tiskara

V. Tomičić i dr. u Opatiji preporuča slavnom ob-
činstvu svoje bogato skladište najfinijih i najmodernijih po-
sjetnica, omotah, i drugih tiskanicah uz vrlo umjerene cijene.

Prvi zavod za pogrebe u Opatiji

preporuča se svime što se odnosi na uredjenje odra,
mrtvačke sobe i pogreba te skladištem u kome će sl. ob-
činstvo naći veliki izbor

Mrtvačkih liosova (kasela) i križeva.

Cijene su koliko za priredbu pogreba, toliko i
za liosove vrlo umjerene.

Odnosne prijave i naručbe prima

Frau Doberlet
Opatija. — Kuća Ertl.

Vilsekrat odilkovana • Vilsekrat odilkovana.

Najstarija i najveća

Tvornica peći i zemljenih stvari

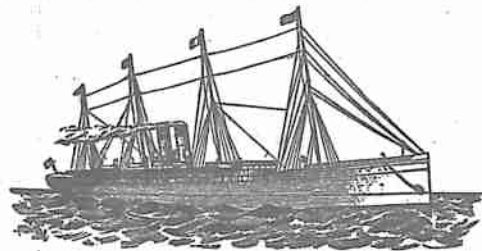
Augusta Dreise

u Ljubljani.

Bogato skladište zemljenih peći i štednika.

Peći u najnovijim bojama i oblicima, izvrsno
izvedene prodaju se po najnižim cijenama
od 14 kruna dalje.

Kod većih naručba do 20% popusta. — Glasni šilja
se na zahtjev gratis i franko.

Rieka — Amerika

Medjunarodna putna poslovnicu,

L. Mašek i drug na Rieci

odprema putnike iz Rieke u Ameriku sa najbrzim
parobrodima svakog
petka i ponedjeljka.

Upute daje bezplatno i brzo

L. Mašek i drug

Via Riva ugao Via Lido.

Putnici, koji putaju u Ameriku nije nužno da znađu čitati i pisati

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2%, ka-
mata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na nloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odgovjedi, pridržaje si ipak
u osobitih slučajevih, pravo otkaza u smislu § 8 društvenoga statuta.

Zajmove (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mje-
nice i zadužnice uz garanciju.

Uradovni sati: svaki dan izim nedjelje i blagdana od 9—12 sati pp. i
od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdana od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni
Dra. Janežića u Voloskom.

Pobljše informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića i Dra. A.
Stangera u Voloskom.

Novčani promet u god. 1901 iznašao je K 1161.044-30 — G ran-
oija iznašala je K 133.760-—. — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1901
K 575.486-20.

Ravnateljstvo.